

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

Van 15 september 2022 met nummer
in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

met ondernemingsnummer

met woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

vertegenwoordigd door advocaat
woonplaatskeuze te

met

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 17 november 2021 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 4 november 2021 met nummer waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 2.225 euro wegens schending van artikel 5.4.9, §1 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), artikel 5.9.2.2, §§2 en 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna: VLAREM II) en artikel 12, §1 van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen (hierna: Mestdecreet). Er wordt haar met name verweten dat de op haar bedrijfsterrein gelegen buitenopslagplaats voor vaste dierlijke mest niet is gebouwd volgens de daarvoor toepasselijke sectorale voorwaarden waardoor er meststoffen worden geloosd in oppervlaktewater.

II. Rechtspleging

Verwerende partij dient een antwoordnota in en het administratief dossier.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 11 augustus 2022. voert het woord voor verzoekende partij.

Verwerende partij verschijnt schriftelijk.

III. Feiten

1.

Op 25 september 2017 stellen twee toezichthouders van de Vlaamse Landmaatschappij - Mestbank Regio (hierna: verbalisant) naar aanleiding van een controle van de gesloten beheersovereenkomsten op het landbouwbedrijf van verzoekende partij aan de het volgende vast:

“ ...

Tijdens de afstapping stellen we vast dat buiten het bedrijfsterrein een grote vaste mestopslag is gebouwd. Het betreft een betonnen dek met opstaande betonnen wanden. Het grondoppervlak van de vaste mestopslag is een trapezium. Deze mestopslag is naar schatting 200 m2 groot. Op enkele meters van de rechterzijde van de mestopslag begint een gracht. Een luchtfoto met aanduiding van de situatie wordt bijgevoegd als bijlage 1.

De vaststellingen ter plaatse worden weergegeven in het fotodossier, dat wordt bijgevoegd als bijlage 2. We stellen vast dat er in de gracht meerdere buizen in uitmonden. In de eerste 3 meter van de gracht staat een zwarte vloeistof. Dezelfde vloeistof is eveneens te zien langs de rechtse zijde van de vaste mestopslag, waarbij een extra constructie is voorzien voor de opvang van de mestsappen van de vaste mestopslag. Dit betekent dat de zwarte vloeistof in de gracht, ook mestsappen zijn afkomstig van de vaste mestopslag. Dit wordt aanzien als zijnde lozing van meststoffen, welke een overtreding van het Mestdecreet is. Langs de vaste mestopslag zijn eveneens 4 deksels van putten te zien en er liggen ook aankoppelingsdarmen om te laden en/of te lossen.

We besluiten om telefonisch contact op te nemen met de verantwoordelijke ... Vervolgens worden we te woord gestaan door ... We ... delen hem ... mee dat we hebben vastgesteld dat er mestsappen in de gracht aan de vaste mestopslag staan. Hierop begeven we ons samen met ... naar de vaste mestopslag en gracht.

... deelt ons mee dat hij niet weet hoe de constructie of de verbindingen zijn, daar zijn vader dit gemaakt heeft. Hierop neemt hij telefonisch contact op met zijn vader

deelt ons mee dat er een gootconstructie voorzien is langs de rechterzijde van de mestopslag om de doorsijpelende mestsappen op te vangen. Volgens loopt deze gootconstructie af naar de opvangput. Er is in de vaste mestopslag ook een afvoerputje voorzien welke zou afvoeren naar de opvangput. We stellen hem de vraag vanwaar de verschillende buizen in de gracht afkomstig zijn. Hierop deelt hij ons mee dat er een drainage buis afkomstig is van de rijpiste en een buis van de afwatering van het hondenhek, welke gelegen is achter de vaste mestopslag.

Op vraag van opent de verschillende deksels van de putten langs de vaste mestopslag. De eerste put zou dienst doen voor opvang van de mestsappen afkomstig van de vaste mestopslag. Deze put zou ongeveer twee weken geleden geledigd zijn. Deze mestsappen voert hij eveneens af naar de rioolwaterzuivering. kent de inhoud van de verschillende putten niet van buiten. De tweede put en derde put worden beiden gebruikt voor opslag van septisch materiaal, al zijn deze momenteel leeg. De vierde put doet ook dienst als opslagput voor septisch materiaal maar deze staat momenteel vol. Dit septisch materiaal is afkomstig van de ruiming van de ruimingsdienst, een bedrijf van

Er wordt met afgesproken dat de gracht diezelfde dag nog gaat opgekuist worden. We delen hen mee dat dit aanzien wordt als lozing van meststoffen volgens het Mestdecreet waarvoor een proces-verbaal zal opgemaakt worden. We delen hen eveneens mee dat er een hercontrole zal uitgevoerd worden. Er mogen geen mestsappen afvloeien naar de naastliggende gracht, noch naar de bodem noch naar grond- en oppervlaktewater

Op 26 september 2017 ... voeren we een hercontrole uit op de betreffende gracht en mestopslag. We stellen vast dat de gracht proper gemaakt werd. Eveneens bemerken we dat een gedeelte van de bodem van de gracht bestaat uit beton en dit ter hoogte van het begin van de gracht waar twee buizen in uitmonden. Ook stellen we vast dat de gootconstructie geledigd werd. Gezien de achterzijde van de mestopslag enkel toegankelijk is vanaf het gesloten bedrijfsterrein nemen we telefonisch contact op met Hij vergezelt ons naar de achterzijde van de vaste mestopslag. Hier is duidelijk te zien dat de mestsappen hier nog gewoon naar de bodem sijpelen/vloeien. Er is hier geen constructie voorzien om de mestsappen op te vangen. Evenmin werd dit gedeelte opgekuist. De vaste mestopslag is vervolgens ook niet geconstrueerd conform de constructievoorwaarden gezien de mestsappen dienen opgevangen te worden. De vaststellingen ter plaatse van de hercontrole van 26/09/2017 worden eveneens weergegeven in het fotodossier.

We manen aan om ook dit gedeelte onmiddellijk op te kuisen en ook hier een constructie te voorzien zodat de mestsappen worden afgevoerd naar de opvangput voor mestsappen. Ter bevestiging wordt op 27 september 2017 ... een mail verstuurd aan

Deze verstuurde mail wordt bijgevoegd als bijlage 3. Er wordt hem opgelegd om tegen

ten laatste 27 oktober 2017 een constructie te voorzien om de mestsappen op te vangen. Eveneens delen we hem mee dat we tegen bovenstaande datum van hem ook een plan(luchtfoto) verwachten met aanduiding van de ligging van de verschillende buizen, putjes, opslagputten en overlopen.”

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal nr. _____ en notitienummer _____ dat wordt afgesloten op 12 oktober 2017 en op 23 oktober 2017 wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Het administratief dossier bevat geen stukken over de verdere opvolging van het mailbericht van de verbalisant aan verzoekende partij van 27 september 2017, waarin ze tegen uiterlijk 27 oktober 2017 enerzijds ‘aan de achterzijde van de mestopslag een constructie (moest) voorzien om de(ze) mestsappen op te vangen’, waarna ze ‘vervolgens dienen afgevoerd te worden naar de opvangput’, en anderzijds in het kader van de vaststelling ‘dat er 3 buizen in de gracht uitmonden’ ‘een plan(luchtfoto) met aanduiding van de ligging van de verschillende buizen, putjes, opslagputten en overlopen’ moest overmaken. Verzoekende partij verklaart hierover ter zitting dat één van de afvoerbuizen weliswaar een overloop is van de opvangput van de mestopslag, maar dat deze buis uitmondt in een zelf gegraven greppel in functie van de afwatering van haar weiden, die doorgaans droog staat en die niet aansluit op een waterloop of vijver op haar terrein.

2.

Op 2 februari 2018 ontvangt de gewestelijke entiteit AMMC de melding van de procureur des Konings van 25 januari 2018 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 24 april 2018 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van haar voornemen om eventueel een alternatieve bestuurlijke geldboete en een voordeelontneming op te leggen. Ze nodigt verzoekende partij daarbij uit om haar schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl deze ook de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier. Verzoekende partij bezorgt geen schriftelijk verweer en verzoekt ook niet om te worden gehoord.

Op 15 juni 2021 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van het feit dat uit nader onderzoek van haar dossier blijkt dat ze in aanmerking komt voor een bestuurlijke transactie mits betaling van 2.225 euro (artikel 6.4.36, §3 DABM). Ze stelt daarbij dat de boeteprocEDURE bij gebreke van tijdige en volledige betaling van de voorgestelde geldsom

wordt voortgezet en nodigt haar in dit geval opnieuw uit om een schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, en biedt haar nogmaals de mogelijkheid om inzage te vragen in het administratief dossier. Verzoekende partij gaat niet over tot betaling, bezorgt geen schriftelijk verweer en verzoekt ook niet om te worden gehoord.

Op 4 november 2021 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij met een aangetekende brief van 10 november 2021 in kennis wordt gesteld. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij verwijst naar ‘zware bewoordingen’ tijdens de bestuurlijke boeteprocedure ‘waarvan (ze) geen afschrift (heeft) gekregen noch enig gehoor of verweer (heeft) kunnen doen’, terwijl er sprake is ‘van misleiding en vervalsing’. Ze voert dus in feite aan dat ze zich tijdens de bestuurlijke boeteprocedure niet adequaat heeft kunnen verdedigen.

2.

Verwerende partij betwist het middel. Ze stelt dat uit het administratief dossier blijkt dat verzoekende partij ‘in elke fase van de procedure op correcte wijze op de hoogte is gebracht van de vaststellingen en voornemens en van haar verweermogelijkheden’, zodat ze zich wel degelijk adequaat kon verdedigen.

Beoordeling door het College

1.

Een proces-verbaal heeft in beginsel bewijswaarde tot het tegendeel is bewezen, waarbij deze bijzondere bewijswaarde vervalst als er daarvan niet binnen een termijn van veertien dagen na afsluiting van het proces-verbaal een kopie wordt overgemaakt aan de vermoedelijke overtreder, in zoverre deze is bekend (artikel 16.3.25, lid 1 DABM en artikel 16.5.10 DABM). De bijzondere bewijswaarde geldt enkel wat betreft de materiële vaststellingen die de verbalisant doet en niet voor de feitelijke of juridische gevolgtrekkingen die de verbalisant daaruit afleidt.

Het argument van verzoekende partij dat ze nooit in kennis is gesteld van het aanvankelijk proces-verbaal waarop de bestreden boete is gesteund, waardoor ze geen opmerkingen kon formuleren op de vaststellingen van de verbalisant, zoals de vaststelling dat 'er mestsappen in de gracht aan de vaste mestopslag staan', mist feitelijke grondslag. Uit het administratief dossier blijkt dat haar beherend vennoot aanwezig is op het ogenblik dat de verbalisant op 25 en 26 september 2017 de vaststellingen doet en dat deze naar aanleiding hiervan op 27 september 2017 een mailbericht ontvangt van de verbalisant waarbij expliciet op deze vaststellingen wordt gewezen en waarbij hij wordt aangemaand om bepaalde acties te ondernemen. Daaruit blijkt ook dat het aanvankelijk proces-verbaal op 23 oktober 2017 aan verzoekende partij is overgemaakt met een aangetekende brief tegen ontvangstbewijs, dat op 24 oktober 2017 is afgetekend. Gelet op deze vaststelling heeft dit proces-verbaal bewijswaarde tot het tegendeel is bewezen.

2.

Als de gewestelijke entiteit het voornemen heeft om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen moet ze de vermoedelijke overtreder hiervan met een beveiligde zending (artikel 16.1.2, 3° en 3°bis DABM) op de hoogte brengen en wordt deze uitgenodigd om schriftelijk zijn verweer mee te delen, waarbij hij er ook op wordt gewezen dat hij de documenten waarop dit voornemen steunt kan inzien en hiervan kopieën kan krijgen en dat hij mits een aanvraag ook mondeling zijn schriftelijke verweer kan toelichten (artikel 16.4.36, §1 DABM). De bestuurlijke boeteprocedure voorziet dus in een normatieve hoorplicht, waarvan de invulling door de gewestelijke entiteit moet worden getoetst aan de verplichtingen voor het bestuur en de waarborgen voor de belanghebbende op basis van de hoorplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Dit impliceert dat er tegen niemand een ernstige maatregel kan worden genomen die is gesteund op zijn persoonlijk gedrag en van aard is om zijn belangen ernstig aan te tasten, zonder dat hem vooraf de mogelijkheid wordt geboden om zijn standpunt op nuttige wijze te doen kennen. Kenmerkend voor de hoorplicht is dat de belanghebbende de mogelijkheid moet krijgen om opmerkingen te formuleren op het dossier zoals het ter beoordeling voorligt van het bestuur, om op die wijze een voor hem ongunstige beslissing te proberen om te zetten in een gunstige beslissing. Aan de zijde van het bestuur strekt de hoorplicht tot een zorgvuldig onderzoek van de zaak en het inwinnen van alle relevante gegevens. Dit impliceert dat het horen van de vermoedelijke overtreder, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling, nuttig moet gebeuren. Toegepast op de normatieve hoorplicht van de gewestelijke entiteit in het kader van de bestuurlijke boeteprocedure betekent dit dat aan de vermoedelijke overtreder vooraf de feitelijke en juridische grondslag van de boete wordt meegedeeld en in het bijzonder dat hij in kennis wordt gesteld van de milieumisdrijven die hem ten laste worden

gelegd, en dat hij de gelegenheid krijgt om tijdig kennis te nemen van alle relevante gegevens en stukken waarop de gewestelijke entiteit haar beoordeling zal steunen.

Het argument van verzoekende partij dat ze nooit in kennis is gesteld van de opstart van de boeteprocEDURE, waardoor ze in dit kader geen nuttig verweer kon voeren, mist feitelijke grondslag. Uit het administratief dossier blijkt dat de gewestelijke entiteit haar met een aangetekende brief tegen ontvangstbewijs van 24 april 2018 op de hoogte brengt van het voornemen om eventueel een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen wegens 'het niet naleven van de constructievoorwaarden inzake de mestopslag en de lozing van mestsappen in oppervlaktewater', waarbij ze wordt uitgenodigd om haar schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl ze ook de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier. Verzoekende partij heeft daarop niet gereageerd. Hoewel het ontvangstbewijs van deze brief geen deel uitmaakt van het administratief dossier, waardoor het niet zeker is dat verzoekende partij de brief daadwerkelijk heeft ontvangen, krijgt ze alleszins wel kennis van de navolgende aangetekende brief van de gewestelijke entiteit van 15 juni 2021, vermits ze deze brief zelf voorlegt als stuk. In deze brief, waarmee de gewestelijke entiteit verzoekende partij een voorstel van bestuurlijke transactie overmaakt omwille van de vastgestelde 'lozing van mestsappen in oppervlaktewater' door 'een niet-conforme mestopslag doordat geen constructie was voorzien voor de opvang van mestsappen en er een overloop was richting oppervlaktewater', wordt er expliciet verwezen naar de (eerdere) aangetekende brief tegen ontvangstbewijs van 24 (25) april 2018. Voorts wordt daarin aan verzoekende partij (opnieuw) de mogelijkheid geboden om bij gebreke van betaling van de voorgestelde geldsom een schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, terwijl ze ook (opnieuw) de mogelijkheid krijgt om inzage te vragen in het administratief dossier. Verzoekende partij heeft ook daarop niet gereageerd. Gelet op deze vaststelling kreeg verzoekende partij (meermaals) de gelegenheid om haar standpunt op nuttige wijze mee te delen maar maakte ze hiervan geen gebruik, zodat ze de bestuurlijke overheden bezwaarlijk kan verwijten dat ze daartoe geen kans kreeg.

Het middel wordt verworpen.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij stelt in essentie dat bepaalde feiten ten onrechte worden gekwalificeerd als een milieumisdrijf dat haar als overtreder kan worden toegerekend en waarvoor haar een bestuurlijke geldboete kan worden opgelegd. Ze betwist met name dat de buitenopslagplaats voor vaste dierlijke mest op haar bedrijfsterrein niet is gebouwd volgens de regels van de kunst en wijst in het bijzonder op het feit dat 'de mestplaat zeer goed is aangelegd en ook heel duur was', waarbij er aldaar wel degelijk een opvangput is voorzien. Hoewel ze erkent dat een deel van de inhoud van deze opvangput via een overloop in een gracht is terechtgekomen, betwist ze dat er sprake is van een moedwillige lozing van mestsappen in oppervlaktewater. Ze stelt dat dit is te wijten aan de hevige regen, waardoor de opvangput snel vol is, terwijl ze dit op dat ogenblik uit het oog is verloren. Ze stelt ook dat de betreffende gracht feitelijk slechts een zelf gegraven greppel op landbouwgrond is in functie van de afwatering van haar weiden, die doorgaans droog staat en die alleszins niet in verbinding staat met enig oppervlaktewater.

2.

Verwerende partij betwist het middel. Ze verwijst naar de geschonden milieuvoorschriften en naar de vaststellingen in het aanvankelijk proces-verbaal, die gelden tot bewijs van het tegendeel. Ze stelt dat er in strijd met deze voorschriften 'door verzoekende partij op verschillende plaatsen en tijdstippen mestsappen werden geloosd in oppervlaktewater (in een gracht)', terwijl verzoekende partij het tegendeel niet aantoonst. Ze merkt op dat de betreffende milieumisdrijven ook strafbaar zijn als ze worden gepleegd door een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid.

Beoordeling door het College

1.

De gewestelijke entiteit kan een alternatieve bestuurlijke geldboete opleggen voor gedragingen die strijdig zijn met de milieuvoorschriften in artikel 16.1.1, lid 1 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM) en die naargelang de keuze van de procureur des Konings ook strafrechtelijk kunnen worden bestraft overeenkomstig de artikelen 16.6.1, 16.6.2, 16.6.3, 16.6.3bis, 16.6.3ter, 16.6.3quater, 16.6.3quinquies, 16.6.3sexies en 16.6.3septies DABM (artikel 16.4.27, lid 2 DABM en 16.1.2, 2° DABM). De geldboete kan enkel worden opgelegd aan de 'overtreder', hetzij degene die een milieumisdrijf pleegt of die opdracht geeft om handelingen te stellen die een milieumisdrijf uitmaken (artikel 16.4.25, lid 1 DABM). Het betreft op basis van de spraakgebruikelijke betekenis van het begrip 'overtreder' de natuurlijke -of rechtspersoon die een gebod of verbod dat zich tot hem richt schendt dan wel daartoe opdracht geeft, zodat de concrete toerekening

van een milieumisdrijf mede wordt bepaald door de adressaten van de geschonden normen, die de toerekenbaarheid kunnen beperken door een gebod of verbod te voorzien dat zich slechts tot welbepaalde personen richt. De kwalificatie van de feiten als een milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder vormt dus de grondslag voor de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om haar een geldboete op te leggen en raakt de openbare orde. Het College dient dit dan ook desnoods ambtshalve te onderzoeken, waarbij de rechten van verdediging moeten worden gewaarborgd.

Een bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie, waarbij de bewijslast van het milieumisdrijf en de overtreder berust bij de gewestelijke entiteit. Het bewijs van de feiten en het daderschap kan met het oog op bestuurlijke beboeting, naar analogie met de bewijsvoering in strafzaken, in beginsel met alle middelen van recht worden geleverd. De principieel vrije bewijsvoering betekent dat dit bewijs onder meer kan worden geleverd door een geheel van samenhangende feitelijke vaststellingen, die éénsluitend eenzelfde persoon als pleger van een milieumisdrijf aanduiden. De beginselen van behoorlijk bestuur en in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, en het vermoeden van onschuld zoals onder meer bepaald in artikel 6, lid 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omringen de bewijslevering met waarborgen op procedureel en inhoudelijk vlak.

2.

Verzoekende partij toont in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken niet aan dat het oordeel van de gewestelijke entiteit dat de vastgestelde feiten moeten worden beschouwd als milieumisdrijven die haar kunnen worden toegerekend foutief dan wel kennelijk onredelijk is en dat er ter zake (minstens) twijfel bestaat.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing onder de titel 'de toerekenbaarheid aan de overtreder' het volgende:

"Vermoedelijke overtreder exploiteert te een landbouwbedrijf. Op 7 januari 2013 werd door het schepencollege akte genomen van de mededeling kleine verandering waardoor vermoedelijke overtreder vergund was voor de opslag van 755 m3 dierlijke mest. Dit is conform rubriek 28.2.c.1 van de indelingslijst van bijlage 1 van VLAREM II een klasse 3-activiteit.

Tussen 15 september 2017 en 16 april 2018 werd herhaaldelijk de lozing van meststoffen in oppervlaktewater vastgesteld. Dit was het gevolg van een niet-conforme mestopslag doordat geen

constructie voorzien was voor de opvang van mestsappen en er een overloop was richting oppervlaktewater.

Overeenkomstig artikel 12, §1 van het Mestdecreet mogen meststoffen enkel opgebracht worden op landbouwgrond of groeimedium en niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond of groeimedium zijn.

Overeenkomstig artikel 5.4.9, §1 DABM is de exploitant van een ingedeelde inrichting of activiteit verplicht de algemene, sectorale en bijzondere milieuvoorwaarden na te leven.

Overeenkomstig artikel 5.9.2.2, §2 van VLAREM II is de vloer zodanig uitgevoerd dat dunne mest en afvloeiwater worden opgevangen en verzameld in mestdichte, gesloten opslagruimten.

Overeenkomstig artikel 5.9.2.2, §4 van VLAREM II is het verboden opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest en de bijhorende aalputten te voorzien van overstorten of afleidingskanalen naar een oppervlaktewater, een openbare riolering, een kunstmatige afvoerweg voor regenwater of naar een verliesput.

Bovenvermelde feiten zijn een schending van:

- Mestdecreet: artikel 5.9.2.2, §4; artikel 12, §1;
- DABM: artikel 5.4.9, §1;
- VLAREM II: artikel 5.9.2.2, §2.

Deze feiten vallen daarmee onder de definitie van een milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM. Ze zijn strafbaar gesteld in hoofdstuk VI van titel XVI van het DABM en op grond van artikel 16.4.27 kan een bestuurlijke geldboete opgelegd worden.

Het milieumisdrijf staat vast in hoofde van overtreder.”

Verzoekende partij betwist niet dat ze exploitant is van een ingedeelde inrichting of activiteit en met name van een landbouwbedrijf met onder meer de opslag van 755 m³ dierlijke mest, en ook niet dat ze als exploitant verplicht is om de algemene, sectorale en bijzondere milieuvoorwaarden na te leven (artikel 5.4.9, §1 DABM). De sectorale milieuvoorwaarden voor ingedeelde inrichtingen voorzien specifieke vereisten waaraan ‘opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest buiten de stal’ moeten voldoen (artikel 5.9.2.2 VLAREM II). Zo ‘dienen permanente opslagplaatsen voorzien te zijn van een vloer uitgevoerd in verhard materiaal’ die ‘mestdicht moet zijn’, waarbij ‘de mestdichtheid indien nodig dient verzekerd te worden door een mestbestendige afdichtingslaag’ en waarbij ‘deze opslagplaatsen langs drie zijden moeten

omgeven zijn door mestdichte wanden van voldoende hoogte die aan dezelfde eisen voldoen als deze gesteld aan de vloer', terwijl 'de vierde zijde dermate moet aangelegd zijn dat afspoeling van het drain- en regenwater uit deze permanente opslagplaats niet mogelijk is' (artikel 5.9.2.2, §1 VLAREM II). Daarbij dient 'de vloer zodanig uitgevoerd dat dunne mest en afvloeiwat er worden opgevangen en verzameld in mestdichte, gesloten opslagruimten (aalputten)' en 'wordt de plaatsing zo gekozen dat het risico op verontreiniging van oppervlaktewater maximaal wordt beperkt' (artikel 5.9.2.2, §2 VLAREM II). Ook 'is het verboden opslagplaatsen voor vaste dierlijke mest en de bijhorende aalputten te voorzien van overstorten of afleidingskanalen naar een oppervlaktewater, een openbare riolering, een kunstmatige afvoerweg voor regenwater of naar een verliesput' (artikel 5.9.2.2, §4 VLAREM II). Verzoekende partij toont niet aan dat de gewestelijke entiteit op basis van de vaststellingen in het aanvankelijk proces-verbaal ten onrechte oordeelt dat er sprake is van 'een niet-conforme mestopslag doordat geen constructie voorzien was voor de opvang van mestsappen en er een overloop was richting oppervlaktewater'.

Wat betreft de niet conformiteit van de mestopslag door de afwezigheid van een 'constructie voor de opvang van mestsappen' blijkt uit het proces-verbaal dat er in de mestopslag een 'afvoerputje' is voorzien waarlangs dunne mest en afvloeiwat er worden opgevangen en verzameld in de eerste opslagput langs de vaste mestopslag. Voorts blijkt daaruit dat 'de (goot)constructie langs de vaste mestopslag om doorsijpelende mestsappen op te vangen' aan de achterzijde hiervan niet is voltooid, waardoor de daarin opgevangen mestsappen gewoon in de bodem kunnen dringen. Om die reden wordt verzoekende partij op 27 september 2017 aangemaand om ook langs de achterzijde van de vaste mestopslag een gootconstructie te voorzien waarlangs doorsijpelende mestsappen worden afgevoerd naar de opvangput. In zoverre de gewestelijke entiteit in de bestreden beslissing overweegt dat 'er geen constructie voorzien was voor de opvang van mestsappen' wordt daarmee dus gerefereerd naar de gebrekkige gootconstructie ter hoogte van de achterzijde van de mestopslag, waardoor niet alle dunne mest en afvloeiwat er worden opgevangen en verzameld in een gesloten opslagruimte zoals vereist door artikel 5.9.2.2, §2 VLAREM II, en niet naar de ontstentenis van een opvangput, waarvan de aanwezigheid blijkt uit het proces-verbaal. De verzachtende omstandigheid dat 'er een opvangput werd voorzien' moet ook in die zin worden gelezen. In de rand hiervan merkt het College nog op dat de betreffende gootconstructie 'om doorsijpelende mestsappen op te vangen' klaarblijkelijk ook niet conform is met artikel 5.9.2.2, §1 VLAREM II, op basis waarvan de permanente mestopslagplaats moet worden omgeven door 'mestdichte' wanden, waarbij het begrip 'mestdicht' wordt gedefinieerd als 'met een zodanig kleine doorlatendheid ten opzichte van dierlijke mest dat verontreiniging van bodem, grond- en oppervlaktewater is uitgesloten' (artikel 1.1.2 VLAREM II). De vaststelling dat er

vanuit de mestopslag mestsappen kunnen doorsijpelen die (moeten) worden opgevangen in een goot impliceert dat de vloer en/of wanden hiervan niet mestdicht zijn, terwijl dit desnoods moet worden verzekerd door een 'mestbestendige afdichtingslaag'.

Wat betreft de niet conformiteit van de mestopslag door een 'overloop richting oppervlaktewater' betwist verzoekende partij niet dat de opvangput waarin de dunne mest en het afvloeiwat er van de mestopslag worden opgevangen en verzameld is voorzien van een overstort of afleidingskanaal. Ze betwist enkel dat deze overloop uitmondt in een 'oppervlaktewater' omdat de 'gracht' waarvan sprake in het proces-verbaal feitelijk een zelf gegraven greppel is in functie van de afwatering van haar weiden. Ongeacht deze discussie staat het alleszins vast dat de opvangput door de overloop feitelijk niet langer kan worden beschouwd als een 'mestdichte, gesloten opslagruimte (aalput)' en dat de overloop minstens leidt naar 'een kunstmatige afvoerweg voor regenwater of naar een verliesput', in strijd met artikel 5.9.2.2, §§2 en 4 VLAREM II. Verzoekende partij maakt in het licht van de definitie van een 'oppervlaktewater' en de vaststellingen in het proces-verbaal bovendien niet aannemelijk dat de overloop van de opvangput niet uitmondt in 'een oppervlaktewater'. Het begrip 'oppervlaktewater' wordt in VLAREM II (bij de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater) gedefinieerd als 'het stilstaande of stromende zoet, brak of zout water dat permanent of op geregelde tijdstippen op natuurlijke of kunstmatige wijze een deel van het aardoppervlak inneemt en dat deel uitmaakt van een waterhuishoudkundig systeem' dan wel 'het stilstaande water dat permanent of op geregelde tijdstippen op natuurlijke wijze een deel van het aardoppervlak inneemt, dat niet in verbinding staat met het waterhuishoudkundig systeem maar wordt gevoed door hemelwater' (artikel 1.1.2 VLAREM II). Het begrip 'oppervlaktewater' wordt ook op gelijkaardige wijze gedefinieerd in artikel 3, §2, 2° en 3° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (heden gecodificeerd decreet van 15 juni 2018 betreffende het integraal waterbeleid) als 'binnenwateren, met uitzondering van grondwater', waarbij het begrip 'binnenwateren' wordt gedefinieerd als 'al het permanent of op geregelde tijdstippen stilstaande of stromende water op het landoppervlak, en al het grondwater, aan de landzijde van de basislijn vanaf waar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten'. De overloop van de opvangput mondt volgens het proces-verbaal, dat zoals gesteld geldt tot bewijs van het tegendeel, uit in 'een gracht' waarvan 'een gedeelte van de bodem bestaat uit beton' en die ten opzichte van de vloerplaat van de mestopslag is gelegen op een 'lager gelegen terrein', terwijl er daarin volgens de foto's (15 en 16) bij het proces-verbaal (minstens vooraan) water staat. Verzoekende partij formuleert hierop tijdens de bestuurlijke boeteprocedure geen opmerkingen en stelt voor het eerst in haar verzoekschrift dat deze gracht feitelijk slechts een zelf gegraven en geïsoleerde greppel is in functie van de afwatering van haar weiden, die doorgaans droog staat. Ze legt hiervan geen stukken voor, en toont voor

het eerst op de zitting enkele foto's van de plaatselijke toestand, waarmee ze vooral poogt om aan te tonen dat deze greppel niet in verbinding staat met een waterloop of vijver. Uit de beknopte uiteenzetting van verzoekende partij in haar verzoekschrift over de aard van 'de gracht' en haar bewering dat deze 'quasi 365 dagen per jaar droog staat' blijkt niet dat de gracht niet kan worden beschouwd als een oppervlaktewater in de zin van VLAREM II. Het is immers noodzakelijk maar voldoende dat er sprake is van stilstaand water dat op geregelde tijdstippen op natuurlijke wijze een deel van het aardoppervlak inneemt en wordt gevoed door hemelwater, zoals in voorliggend geval als natuurlijke 'wadi' in functie van de afwatering van de omliggende terreinen. De gewestelijke entiteit kon op basis van het proces-verbaal dan ook oordelen dat de mestopslag ook niet-conform is omdat 'er een overloop was richting oppervlaktewater'.

De discussie over de aard van de gracht waarin de overloop van de opvangput uitmondt doet overigens geen afbreuk aan de schending van artikel 12, §1 Mestdecreet, op basis waarvan 'meststoffen enkel mogen worden opgebracht op landbouwgrond of groeimedium en niet mogen worden geloosd of gestort in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond of groeimedium zijn', terwijl 'de meststoffen op landbouwgrond of op groeimedium op een milieukundig verantwoorde manier moeten worden opgebracht overeenkomstig de codes van goede landbouwpraktijken'. Verzoekende partij betwist niet dat er op het ogenblik van de vaststellingen door de verbalisant achteraan de mestopslag alleszins mestsappen afvloeiden in de bodem en van daaruit het grondwater. In zoverre ze effectief zou aantonen dat de overloop van de opvangput niet uitmondt in oppervlaktewater maar in een droge greppel is er nog altijd sprake van de lozing van meststoffen in strijd met artikel 12, §1 Mestdecreet. De opmerking van verzoekende partij dat de lozing van de mestsappen gebeurde op 'landbouwgrond' doet hieraan geen afbreuk. Ongeacht de vaststelling dat de meststoffen niet zijn geloosd op cultuurgrond zijn ze alleszins ook niet 'opgebracht' op een 'milieukundig verantwoorde manier' volgens de 'codes van goede landbouwpraktijken', maar liepen ze te pas en te onpas en klaarblijkelijk vooral bij regen op de terreinen rondom de mestopslag.

3.

Verzoekende partij voert ook tevergeefs aan dat er geen sprake is van de moedwillige lozing van meststoffen omdat de mestsappen in de greppel zijn terechtgekomen doordat de opvangput bij de vaste mestopslag door de hevige regen is overgelopen.

Het milieumisdrijf naar aanleiding waarvan de boete wordt opgelegd vereist als moreel element enkel een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, zodat opzet hierbij niet noodzakelijk is vereist (artikelen 16.6.1, §1, lid 1 en 16.6.2, §1, lid 2 DABM). De gewestelijke entiteit moet dus enkel aantonen dat de gedragingen in strijd met de gehandhaafde regelgeving door de overtreder zijn gepleegd door een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid opdat deze strafbaar zou zijn. Er kan de overtreder in dat geval een geldboete worden opgelegd, tenzij hij aannemelijk maakt dat er sprake is van een schulduitsluitingsgrond zoals overmacht of onoverkomelijke (rechts)dwaling of van een rechtvaardigingsgrond zoals noodtoestand.

De loutere bewering van verzoekende partij dat ze te goeder trouw handelde doet geen afbreuk aan het bestaan van het milieumisdrijf waarvoor de boete wordt opgelegd. Haar bewering dat ze 'nooit moedwillig heeft geloosd' strijdt bovendien met de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken. Daaruit blijkt dat de mestopslagplaats niet is aangelegd conform de vereisten van artikel 5.9.2.2 VLAREM II en dat ze met name niet mestdicht is, dat niet alle dunne mest en afvloeiwatervat worden opgevangen en verzameld in een gesloten opslagruimte en dat er is voorzien in een overloop op de opvangput die uitmondt in een zelf gegraven greppel. Verzoekende partij, die erkent dat ze een professioneel landbouwer is, wist ongetwijfeld dat er minstens een risico bestond dat er via de niet mestdichte mestopslag en via de overloop op de opvangput meststoffen konden terechtkomen op de bodem en in het grond- en oppervlaktewater. Haar opmerking dat 'sinds het moment dat wij beseften dat bij hevige regen de put regelmatig vol zit houden wij dat goed in de gaten, zuigen wij die regelmatig leeg en voeren wij dit af naar een RWZI', waarvan overigens geen stukken voorliggen, strijdt bovendien met haar opmerking dat 'het ook als een paal boven water staat dat zo'n opvangput bij veel en zware regen snel vol is'. Verzoekende partij maakt ook niet aannemelijk dat ze zich kan beroepen op een schulduitsluitingsgrond.

Het middel wordt verworpen.

V. **Beslissing**

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De kosten van het beroep, begroot op 100 euro rolrecht, zijn ten laste van verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken in zitting van 15 september 2022 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,